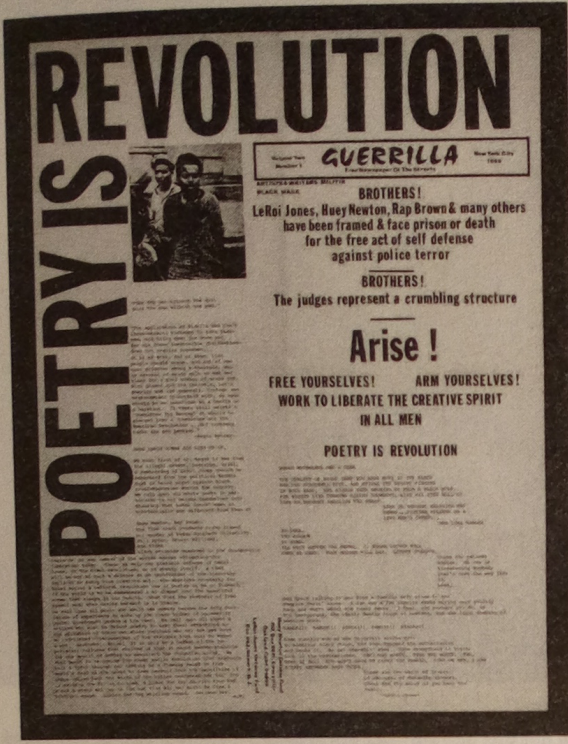

Bir özgür gazete
üç tutsak ve
Huey Newton'un
Devrimci İntihar'ı

Mahir Ergun

Huey Newton ve Bobby Seale

"Şiir devrimdir." Bu kısa cümle, "Sokakların Özgür Gazetesi Gerilla"nın 1968 yılında afiş biçiminde yayımlanan ikinci cilt birinci sayısının sürmanşetidir. Gazetenin adının yazılı olduğu alanın hemen altında "Sanatçılar ve Yazarlar Milisi" ile "Kara Maske" sözcükleri vardır. Biraz solunda ise o tarihte Bolivya zindanlarında tutsak olan Regis Debray'a atıfla yer verilmiş şu ifade dikkat çeker: "Yazık silahsız kaleme; kalemli silah yazık."

1967'de Detroit'te çıkmaya başlayan Gerilla gazetesi 1968 yılına geldiğinde karşıkültür hareketinin önemli araçlarından biri olmuştur. Office Dergisi'ndeki yazısında Julius Frazer "dönemin militan solcu şairlerinden birçoğu"nun ürünlerinin Gerilla'da yayımlandığını söylüyor.

"Gerilla: Kültürel Savaşın Silahı" sloganıyla çıkan gazetenin editörlüğünü şair Allen Van Newkirk üstleniyordu. Cary Loren, Newkirk için şöyle der: "Dadaizm, sürrealizm, avant-şiir, öylesine-devrim gibi anti-sanatın tüm biçimleri Van Newkirk'in ilgisini çekti. Modern estetikle kendi kaderini tayin anlayışını birleştirerek tehlikeli Detroit yalnızı, çılgın kent şairi, olan özgün bir şair tipi yarattı."¹

Gerilla gazetesi her ne kadar 1968'in karşıkültür anlayışlarından besleniyorsa da '68 romantizmini 1970'ler radikalizmine itmekten de geri kalmıyordu. 1967-1968 yıllarında ABD'de muhalefet hareketlerini esas olarak savaş karşıtı hareket ve daha radikal sayılabilecek siyah ve yerli hareketleri olarak iki ana kampa ayırmak mümkünse, Gerilla gazetesini ve çevresini ikinci kampa dahil etmek gerekir.

Gazetenin çıkış yeri olan Detroit Sanatçı Atölyesi, aynı zamanda beyaz Amerikalılar içinde Kara Panter Partisi'ne destek yaratmak amacıyla kurulan Beyaz Panter Partisi'nin de doğduğu yerd. Beyaz Panter Partisi'nin kurucu ve sözcülerinden olan şair John Sinclair, gazetenin yayımında Van Newkirk'in yanında yer alıyordu.

Tıpkı Kara Panterler gibi bir "On Maddelik Program"a sahip olan Beyaz Panter Partisi çalışmalarını asıl olarak siyasi tut-sakların serbest bırakılması üzerinde yoğunlaştırmıştı. Fakat Gerilla gazetesinin, radikallik bakımından Beyaz Panter Partisi'nin dahi biraz ötesine geçtiği söylenebilir.

Örneğin John Sinclair son tahlilde kendini hippie olarak tanımlıyordu ve Detroit Sanatçı Atölyesi'nde de kendini böyle tanımlayan pek çok kişi vardı, oysa Cary Loren'in de belirttiği üzere, Gerilla gazetesi ve takip eden bültenleri, bildiri ve broşürleri hippie hareketinin eleştirisinden oluşur.

Cary Loren durumu şöyle açıklıyor: "Van Newkirk, hippilere, aylaklara ya da onları destekleyenlere hiç sempati beslemeyen bir anarşistti. Onun varlık sebebi, devrim için ne gerekiyorsa yapmak ve tüm dünya devrimcilerini desteklemektir. Bu durum Atölye içinde ideoloji, yönelim ve büyüyen 'hippi' hareketinin tanımlanması üzerinden bir bölünme yarattı."²

Van Newkirk, New York'a gittiğinde şair Andrei Codrescu ile kalıyordu ve burada anarşist Kara Maske örgütüyle tanıştı. Bundan sonra derginin yayımına birlikte devam ettiler.

Gerilla gazetesinin 1968'in pasifist eğilimlerinden uzak olduğunu yayın çizgisine bakarak kolayca anlamak mümkündür. Açıkça şiddet çağrısı yapmaktan kaçınmıyor, Kara Panter önderlerinin açıklamalarını yayımlıyordu.

Haziran 1967'de çıkan ikinci sayısının kapağında, çizgi romanlarda görmeğe alıştığımız bir Meksikalı figürü vardır ve bu Meksikalının konuşma balonunda şöyle yazar: "Gerillanın şiddetini durdurabilmek için yeterince zindan yapamazsınız ya da mezar kazamazsınız! Viva la revolution!"³

Burada önemli olan Gerilla gazetesinin bütün bunları bir siyasal gazete sıfatıyla değil, bir sanat ve şiir gazetesi olarak yapıyor olmasıdır. Üstelik kesinlikle göstermelik bir sanat

¹ Bkz. Guerrilla: Weapon of Cultural Warfare, Cary Loren, Detroit Artist Workshop

² Ibidem

³ Yaşasın devrim!

dergisi değildir, savunduğu siyasal anlayışla sanat anlayışını örtüştürebilir.

"Ayaklanın!" der Gerilla gazetesi, "Özgürleşin! Silahlanın! Tüm insanlardaki yaratıcı ruhu serbest bırakmak için çalışın, şiir devrimdir!"

"Kardeşler! LeRoi Jones, Huey Newton, Rap Brown ve pek çokları haksız yere suçlandılar ve polis terörüne karşı öz savunma eyleminin özgürlüğü için hapisle ya da ölümle yüz yüze geldiler. Kardeşler! Yargıçlar çökmekte olan düzeni temsil ederler. Ayaklanın!"⁴

Bu gibi yayınlarıyla, "Sokakların Özgür Gazetesi Gerilla", 1968 gibi toplumsal kırılma dönemlerinde bir sanat-edebiyat dergisinin kendisine biçebileceği rollerin ne kadar geniş olabileceğini düşündürür.

Ayrıca Gerilla gazetesinin elli yıl önce andığı bu üç ismi kısaca hatırlamak da yararlı olacak.

Rap Brown'la başlarsak, o tarihte, tutsak bir siyah öğrenci önderi olduğunu söyleyebiliriz. Daha sonra Cemil Abdullah El-Emin adını alacak olan Brown, 1970'lerin önemli bir kısmını ABD hapishanelerinde geçirdi.

Gerilla gazetesinin yayınından yıllar sonra, 2000 yılında, iki polis, eski bir cezanın kesinleşmiş hükmünün infazı için Rap Brown'ı yakalamaya evine gittiler. Burada çıkan bir silahlı çatışmada polislerden biri öldü, diğeri yaralandı. Brown, olağan şüpheli olarak tutuklandı ve ele geçen silahlarda parmak izi bulunmamasına, görgü tanıklarının da kendisini teşhis edememesine rağmen ömür boyu hapse mahkûm edildi. Halen Tucson'da yüksek güvenlikli bir hapishanededir.

1967 Haziran'ındaki Newark ayaklanmalarında yasadışı silah taşımak ve tutuklanmaya direnmek suçlamalarıyla üç yıla mahkûm edilen LeRoi Jones ise daha sonra Amiri Baraka olarak tanınacaktı. Geç dönem Beat kuşağı önemli şairleri

arasında sayılan Jones; Maya Angelou, Sonia Sanchez, Hoyt Fuller gibi şair ve yazarların da dahil olduğu Siyah Sanat Hareketi'nin kurucusuydu.

2014 yılında hayatını kaybeden LeRoi Jones, ya da kendi seçtiği ismiyle Amiri Baraka, "Siyah Sanat" adlı şiirinde şöyle diyor:

"Bir siyah şiir istediğimiz.

Ve bir Siyah Dünya.

Bir Siyah Şiir olsun dünya

Ve Konuşsun Bu Şiiri Tüm Siyah İnsanlar

Sessizce

Ya da BAĞIRARAK"

Ve üçüncü isim Huey Newton ya da Huey P. Newton, Bobby Seale'le birlikte Kara Panter Partisi'nin kurucusu ve teorisyeni olarak tanınır. 1968 yılında, Gerilla gazetesi bu başlığı attığında, bir polisi vurup öldürdüğü iddiasıyla hapishanede tutuluyordu.

Huey Newton 1989 Ağustos'u'nda 47 yaşındayken öldürüldü. Yaşamı ve söylemleriyle, yalnızca Kuzey Amerika'daki siyah özgürlük hareketine değil, dünyanın pek çok yerindeki devrimci hareketlere ilham vermiş olduğu iddia edilebilir. Kısa yaşamının tamamını, detayları es geçerek bile olsa anlatmaya çalışmak, bu yazının kapsamını aşar. Dolayısıyla şimdilik böyle bir işe girişmek yerine buraya, otobiyografik metni de sayılabilecek "Devrimci İntihar"la aynı adı taşıyan şiirini alacağız.

Sonuçta Newton bir röportajında şöyle diyor: "Kendimi şiirsel biçimde ifade etmeyi seviyorum, ne var ki şair sayılmam. Bir Maya Angelou değilim, fakat şarkı söyleyenin neden kafesteki kuş⁵ olduğunu söyleyebilirim."⁶

4 Guerrilla Free Newspaper Of The Streets, Volume Two Number 1, New York City 1968

5 Maya Angelou'nun 1969 tarihli I Know Why the Caged Bird Sings adlı otobiyografisine gönderme. Türkçede bkz. Kafesteki Kuş Neden Şarkır Bilirim, Maya Angelou, çev. Sinem Er, Everest Yayınları. Ayrıca bkz. Kafesteki Kuşun Şarkısı Seçilmiş Şiirler, Maya Angelou, çev. Faris Kuseyri, Ayrıntı Yayınları

6 Bkz. A Huey P. Newton Story, Spike Lee, Roger Guenveur Smith, PBS

Deurimci intihar

Ansızın fark ettim ki bir gün
Adımı unutmuşum, yaşımı adresimi cinsiyetimi ırkımı,
Ve kendimi bulmuşum işte tam o anda

Gel de anlatayım sana,
Aşktan da nefretten de daha yüce olanı,
Parmak ucumla ilişkim
Daha yücedir aşktan.

İster misin açıklamamı? Açıklayabilirim.
Basit bir meseledir.

Eğer başparmağım ile tarif etseydim kendimi,
Yabancılaşmış parmaklarıma.
Tarif etseydim kendimi parmaklarımla,
Yabancılaşmış koluma.
Kolumla tarif etseydim kendimi mesela,
Bedenime yabancılaşmış bu defa.
Tarif etseydim kendimi bedenimle,
Yabancılaşmış eurenime.
Ve küçülmüş olurum kendimi böylece.

Tanımiyorum kendimi yeterince,
Çünkü sen de tanımiyorsun yeterince kendini,
Yardım eder misin bana tanımam için?
Biriyle karşılaşmışım bir parçamdı da benim
Bilememişim kıymetini.
Benliğimiz çok da büyük değil aslında;
Asıl sorun çok küçük olması benliğimizin.
Daha değişmezdir aşk ışıktan.

Çağırdığında tanrı beni yanına,
Aldım elime silahımı bekledim.
Ortaya çıktığında ise, olanları fark ettim
İndirdim silahı başımdan.

Aile kurmamakla insanlık ailesine dahildim.
Malım mülküm olmadığından her şeye sahiptim.
Reddederek tekil aşkı varmışım bütünün aşkına.
Ve teslim ederek deurime hayatımı ermişim sonsuzluğun sırrına.
Deurimci intihar.

Huey Newton
Çeviren: Mahir Ergun